

haarde Ord; Kartellet — slutter han — er af defensiv, hvor Trusten er af offensiv Natur.

Forf.s Bog er ikke klar, der horer Taalmod til at læse den, og Stoffet er meget slet ordnet og med mange Gentagelser. Men Forf. er belæst og har tænkt en Del over sit Emne, og paa hans Bog kunde en klarere Forfatter sikkert give en god Fremstilling, og det er ikke saa lidt endda!

Laurits V. Birck.

SIDNEY and BEATRICE WEBB. **English Local Government.** London 1906. Longmans. (16 Sh.).

Den bekendte socialpolitiske Forfatter og radikale Medlem af Londons Grevskabsraad Sidney Webb har sammen med sin Hustru Beatrice Webb i afvigte Efteraar igen ladet høre fra sig og beriget den socialpolitiske Literatur med et nyt betydningsfuldt Værk, der er afgjort banebrydende for Forstaaelsen af ældre Tiders Livsrørelser paa det stedlige Selvstyres Omraade. Bogen opruller et talende Billede af en svunden Tid og afslører de daværende sociale og forvaltningsretlige Forholds Lys- og Skyggesider. Forfatterne har ved Udgivelsen af ovennævnte Værk indlagt sig ubestridelige Fortjenester, dels ved overhovedet at give sig i Lag med en omfattende videnskabelig Undersøgelse af et saa brydsomt Spørgsmaal som Forvaltningsvæsenet med dets brogede Virvar af Emner, dels og fornemmelig ved hele den alsidige Maade, hvorpaa det er lykkedes dem at løse Opgaven. De har tilrettelagt og gennempløjet det foreliggende Emne fra de forskelligste Sider, saaledes at man overalt faar et praktisk, anskueligt Indblik i Folkelivet; ved lejlighedsvis at indskyde en eller anden Hverdagsanekdote kaster de snildt et illustrerende Lysskær over det gammelengelske Samfunds typiske Karaktertræk. Værket for-

haarde Ord; Kartellet — slutter han — er af defensiv, hvor Trusten er af offensiv Natur.

Forf.s Bog er ikke klar, der horer Taalmod til at læse den, og Stoffet er meget slet ordnet og med mange Gentagelser. Men Forf. er belæst og har tænkt en Del over sit Emne, og paa hans Bog kunde en klarere Forfatter sikkert give en god Fremstilling, og det er ikke saa lidt endda!

Laurits V. Birck.

SIDNEY and BEATRICE WEBB. **English Local Government.** London 1906. Longmans. (16 Sh.).

Den bekendte socialpolitiske Forfatter og radikale Medlem af Londons Grevskabsraad Sidney Webb har sammen med sin Hustru Beatrice Webb i afvigte Efteraar igen ladet høre fra sig og beriget den socialpolitiske Literatur med et nyt betydningsfuldt Værk, der er afgjort banebrydende for Forstaaelsen af ældre Tiders Livsrørelser paa det stedlige Selvstyres Omraade. Bogen opruller et talende Billede af en svunden Tid og afslører de daværende sociale og forvaltningsretlige Forholds Lys- og Skyggesider. Forfatterne har ved Udgivelsen af ovennævnte Værk indlagt sig ubestridelige Fortjenester, dels ved overhovedet at give sig i Lag med en omfattende videnskabelig Undersøgelse af et saa brydsomt Spørgsmaal som Forvaltningsvæsenet med dets brogede Virvar af Emner, dels og fornemmelig ved hele den alsidige Maade, hvorpaa det er lykkedes dem at løse Opgaven. De har tilrettelagt og gennempløjet det foreliggende Emne fra de forskelligste Sider, saaledes at man overalt faar et praktisk, anskueligt Indblik i Folkelivet; ved lejlighedsvis at indskyde en eller anden Hverdagsanekdote kaster de snildt et illustrerende Lysskær over det gammelengelske Samfunds typiske Karaktertræk. Værket for-

tjener at kendes langt ud over sit Hjemlands Grænser: det anbefaler sig uvilkaarligt til saavel alle kulturhistorisk som forvaltningsretlig interesserede studerende, baade ved sit righoldige, fængslende Stof og den slaaende Fremstillingsevne, dets Forfattere har lagt for Dagen.

Den her omtalte Bog udgør kun 1ste Bind af et større Arbejde, der, naar det engang foreligger i fuld færdig Skikkelse som et samlet Værk paa 5—6 Bind, vil give en udførlig Skildring af den engelske Lokalforvaltnings Histories mangeartede legale og faktiske Forhold fra 1689 til 1835. Ved Udarbejdelsen af nærværende Bind har Forfatterne iøvrigt fulgt den samme samvittighedsfulde Fremgangsmaade, som ogsaa har kendetegnet deres tidligere udgivne socialpolitiske Værker (»History of trades unions and trade unionisme in England« 1894; »Industrial democracy« 1897), nemlig et omfangsrigt og ihærdigt gennemført Kildestudium, og de har genialt ført deres Afhandling ind i en væsentlig anden Gænge end den hidtil almindelig fulgte. Den tendentiøse Bestræbelse, der gaar som den røde Traad igennem Værket, bærer Vidne derom. Forf. tilstræber at flytte den historiske Fremstillings Tyngdepunkt fra ikke synderlig navnkundige Monarkers Magtsfære, glimrende Taleres rhetoriske Evner — ja endog fra Stormagtgrundlæggeres Vovehalsplaner, og til Gengæld at sammentrænge det om det jevne, stilfærdige og forhen ret ukendte menige Folks Livsførelse. Mærkelige Skikkelser med ejendommelige Benævnelser som f. Eks. Grevskabsarkivaren (custos rotulorum), Bøddelen (billman), Hundepiskeren (dog-whipper), Kirkeværgen (church-warden), Sogneraadsmlemmet (vestry-man), Borgergardisten (high-constable) o. m. a. dukker op, indtager ledende Stillinger og danner i det hele taget Sjælen i en mangfoldig Virksomhed. Vi ser for os et Demokrati, der langsomt famler sig frem og bemægtiger sig Herredømmet over sine stedlige Forvaltningsanliggender, som endvidere udvikler sig til repræsentative Forsamlinger og opnaar denne sin forvaltende Magtfylde uden Parla-

mentets udtrykkelige Anerkendelse deraf; men vi ser paa den anden Side ogsaa, hvorledes det samme Demokrati forsvinder i Støvet, saasnart Parlamentet først begynder at blande sig i de kommunale Forvaltningssager. Kort sagt, vi føres ind i en hel ny Verden, fuld af Interessekampe — det engelske Sogns og Grevskabs lille Verden.

Bogens første Kapitel omhandler Sognet og dets fire forskellige kommunale Embedsmænd: Kirkeværgen, der dog kun i ringe Grad havde at gøre med kirkelige Sager, Sognebetjenten (*petty-constable*), hvis Hverv bestod i at anholde Urostifteren og arrestere ham eller sætte ham i Gabestokken, Opsynsmanden over Landevejene og Fattigforstanderen. Alle disse gjorde Tjeneste uden Vederlag; saadanne Stillinger var tilmed tvungne Ombud, til hvis Indehavelse der imidlertid hverken krævedes nogen Census eller andre restriktive Betingelser, saaledes ikke engang nogen bestemt religiøs Bekendelse. Den offentlige Mening kom til Orde paa et Møde af Skatteyderne eller af Sogneraadet. Disse Forsamlingers Myndighed var af en yderst ubestemt Natur. I Almindelighed ansatte de Kirkeværgen, gik kritisk til Værks ved Revisionen af hans Regnskaber, men førte iøvrigt ingen Kontrol med hans Embedsvirksomhed; de besad ingen lignende Ret til at udnævne de andre tre Embeds- og Bestillingsmænd, over hvem de følgelig heller ikke udøvede nogen disciplinær Myndighed. Hine Institutioner havde nemlig deres egne betalte Embedsfunktionærer at raade over. Sogneraadet havde en urgammel, ulovbestemt Ret til at udfærdige Vedtægter angaaende alle Sogneanliggender og nød i adskillige Aarhundreder den Forrettighed at være den eneste repræsentative Folkeforsamling, der (foruden Underbuset) kunde paalægge Borgerne tvungen Beskatning. Da som sagt de vigtigste kommunale Embeds- og Bestillingsmænd var ulønnede, skønt der paahvilede dem mange Pligter og Forretninger, skaffede de sig ikke saa sjældent — hvad Bogen fremfører lærerige Eksempler paa — visse Fordele af deres respektive Stillinger, idet de omgik deres

embedsmæssige Paalæg bl. a. ved at sende Sognet en Regning paa Halsen for Arbejde, de i Virkeligheden selv havde udført. Paa den Vis forstod de altsaa i det skjulte at gøre sig betalte for det paa den Tid ikke synderligt attraaede, ulønnede Æreshverv.

I mere end et Aarhundrede fra 1689 at regne udøvede Parlamentet ingen Magt og Myndighed over de kommunale Organer udover, at det fra Tid til anden ret lemfældigt paalagde Sognet visse nye, i og for sig ubestemt angivne Forpligtelser, uden at bryde sig det mindste om eller endog vide ordentlig Besked med, hvem det da, nærmere beset, tilkom at bringe disse ud i Livet. Idet Sogneraadene saaledes ved Omstændighedernes Magt bevarede fri Haand i Hanke med deres egne Selvstyresager, begyndte de efterhaanden af sig selv at udøve visse Rettigheder uden egentlig først at indhente særlig legal Bemyndigelse dertil fra højere Sted. Lidt efter lidt opnaaede de da derved at gøre sig mere og mere gældende; de sikrede sig saaledes en effektiv Kontrol med Sognets Embeds- og Bestillingsmænds Embedsførelse og erhvervede sig Medbestemmelsesret ved deres Udnævnelse; endvidere organiserede de et staaende Sogneudvalg samt gennemførte et udstrakt Tilsyn med alt det Arbejde, der udførtes indenfor deres Virksomheds Omraade. Den naturlige Udviklingsgang, som de bedst administrerede Sogne havde at opvise, kunde godt have tjent som Rettesnor for den Vej til Gennemførelse af en forsvarlig kommunal Reform, som Parlamentet burde være slaaet ind paa, saafremt det virkelig havde været fremsynet nok til nøje at forvise sig om Forholdenes rette Tilstand; thi som Sagerne stod, forelaa der ualmindelig tvingende Grunde til at hidføre en snarlig Løsning af dette vigtige Samfundsspørgsmaal. Særlig i de store Byer lagde Befolkningens Vækst og Udgifternes Forøgelse Hindringer i Vejen for, at Byens kommunale Styrelse i Længden kunde røgtes forsvarligt paa Basis af den forældede Sognemødeinstitution, der byggede paa Umiddelbarheds-

principet. Sognemødet blev altid afholdt i Kirken, hvor støjende Folkeskarer i et Antal af flere Tusinde smudsigtudseende og pjaltet klædte Mennesker i den Anledning indfandt sig, fyldte Rummet til det var stuvende fuldt og gjorde Ledelsen af de Sager, der skulde forhandles, aldeles ørkesløs.

Den anden Halvdel af Bindet giver sig af med en lignende Beskrivelse af Grevskabet. Her var det imidlertid Fredsdommerne, der spillede den dominerende Rolle. Oprindelig udnævnte alene de alle Sognets Embedsmænd med Undtagelse af Kirkeværgen. De besad ogsaa anden udstrakt Myndighed end den, der tilkom dem i deres retslige Egenskab. Indenfor deres Kreds er vi i Stand til at iagttage en tilsvarende Udvikling af ekstra-legal Øvrighed. De fjerdingaarlige Retssessioner udartede efterhaanden til i mange Sager at blive en udøvende Myndighed, der kontrollerede Grevskabets Anliggender, særlig Beværternæringen (licensing). Disse Øvrigheder manglede dog ganske Sognemødets repræsentative Folkeelement. Forfatterne fremdrager de forskellige Typer af Fredsdommere, der dengang fandtes. Der forekom saaledes en »trading justice«, som slog Mønt af sin Stilling, en »sycophant justice«, som tragtede efter Folkegunst hos Grevskabets Befolkning, den landlige Tyran, der tiltvang sig Folkegunst hos Sognets Beboere ved at indjage dem Skræk for sin knyttede Næve, og Grevskabsherremanden, som ikke selv forstod sig paa Retssager, men overlod dem til Retsfuldmægtigen. Endelig var der en »clerical justice«, hvis Opgave gik ud paa at undertrykke de forskellige Udslag af Forlystelsessyge. I visse Egne fremstod der fremsynede Mænd, der som Ledere af Grevskabet og som Fredsdommere gjorde deres vægtige Indflydelse gældende til Gunst for Fremskridtet og derved umaadelig fremmede det menige Folks Tarv. Naar man i det hele taget betænker den Magt og Myndighed, disse ubetalte Fredsdommere var forlenede med, faar man et ret godt Indtryk

af deres Arbejde; det Herredømme, de udøvede, var ganske enestaaende. Hvad de besluttede i deres forvaltende Egenskab, eksekverede de i deres retslige Egenskab. Som Forvaltere kunde de godt mene, at Afholdelsen af et vist Marked var ønskeligt, medens de derimod som Dommere kunde anse Handlingen for skadelig og straffe Overtræderen.

Nærværende Bind er som sagt kun Begyndelsen af Værket. Senere Bind vil beskæftige sig med Lokalforvaltningens Funktion, og ikke saa meget som her med dens Bygning. De lover at blive af ikke mindre Interesse og ikke mindre uundværlige for den studiesøgende.

A. van Mehren Levinsen.

Dansk Industrieretning 1906. Udgivet af Industriforeningen i København under Redaktion af JAK. KR. LINDBERG og EDV. PH. MACKEPFRANG. København 1907. (IX + 187 S.).

Medens Landbrugets Virksomhed hvert Aar belyses indgaaende gennem talrige Oversigter i de forskellige Fagblade og Tidsskrifter, og medens der for de kommercielle Erhverv foreligger en Række af fyldige Aarsberetninger fra Grosserersocietetet, har man hidtil savnet en egentlig Industrieretning for Danmark. I en Aarrække samlede Professor C. Nyrop med stor Flid og Kyndighed Materiale til saadanne Beretninger, og Stoffet offentliggjordes i Industriforeningens Tidsskrifter i hvert Aars Januar Maaned. Disse Oversigter ophørte imidlertid med Aaret 1898, og ingen har senere taget Nyrops Arbejde op. Imidlertid følte det paa mange Maader som et Savn, at Industrien ikke havde sin Aarsberetning ligesom de andre store Erhvervsgrene, og efter adskillige Vanskeligheder er det nu lykkedes Industriforeningen i København at føje Udgivelsen af en aarlig Industrieretning til sin øvrige omfattende Virksomhed.